

Sygn. akt III U 572/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 listopada 2019r. w Suwałkach

sprawy **B. B.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o świadczenia z tytułu odpowiedzialności osób trzecich za składki ubezpieczeniowe

przy udziale zainteresowanego (...) Sp. z o.o.

w związku z odwołaniem B. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 25 kwietnia 2019 r. znak (...)

1. **oddala odwołanie;**

2. **zasądza od B. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt III U 572/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 25.04.2019 r. nr OS(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., na podstawie art. 108 § 1, art. 107 § 1 i § 2, art. 109 § 2 oraz art. 116 ustawy z dnia 29.08.1997r. - Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 800 ze zm.), w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300) stwierdził, iż B. B. odpowiada solidarnie za zobowiązania (...) Spółki z o.o. z siedzibą w E., ul. (...), obejmujące należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w łącznej kwocie 267.875,61 złotych.

Odwołanie od tej decyzji złożył B. B., domagając się jej uchylenia ze względu na wadliwie przeprowadzone postępowanie. Wskazał, że zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości spółki, czego organ rentowy nie uwzględnił.

Powoływał się na zasady wynikające z ustawy prawo przedsiębiorców, nakazujące rozstrzygnięcie wątpliwości na korzyść przedsiębiorcy i przyjaznej interpretacji przepisów.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Postanowieniem z 12.07.2019 r. wezwano do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w E..

Sąd ustalił, co następuje:

(...) spółka z o.o. w E. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym pod nr (...), 6 marca 2015 r. (odpis KRS k.10-17). W rejestrze wpisano jako jedyne go wspólnika B. B., posiadającego całość udziałów o łącznej wysokości 5.000 zł. Organem uprawnionym do reprezentacji spółki był jednoosobowy Zarząd, z Prezesem B. B.. Przedmiotem działalności spółki była działalność pocztowa i kurierska. Składano roczne sprawozdania finansowe za rok 2015 - 17.05.2016 r., za rok 2016 - 14.06.2017 r. i za rok 2017 - 21.11.2018 r.

Z odpisu KRS aktualnego na dzień 30.05.2019 r. wynika też, że spółka posiadała zaległości na rzecz ZUS (Dział 4, Rubryka 1) wpisane na podstawie tytułów wykonawczych wystawionych przez Dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. Inspektorat w E.28.10.2016 r. - pięć tytułów wykonawczych na łączną kwotę zadłużenia 155.355,20 zł. i trzy tytuły wykonawcze tego samego wierzyciela z 20.02.2017 r. na łączną kwotę zadłużenia 10.562,50 zł. Brak natomiast wpisów w rubryce wierzytelności. Spółka zawiesiła wykonywanie działalności 10.08.2017 r.

Spółka (...) zatrudniała pracowników i z tego tytułu była zobowiązana do opłacania należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Obowiązek opłacania składek powstał od 1.04.2015 r., natomiast wyrejestrowanie ostatniej osoby, za którą miała obowiązek rozliczać i opłacać składki, nastąpiło 12.02.2017 r.

Należności na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okresy: styczeń - luty 2016 r. i od kwietnia do sierpnia 2016 r. oraz na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Zdrowotnych za okresy: luty 2016 r. i od kwietnia do sierpnia 2016 r. zostały objęte przymusowym dochodzeniem w trybie egzekucji administracyjnej prowadzonej przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w E.. Wyegzekwowano łącznie kwotę 1.524,34 zł. Należności na rzecz FUS i FUZ za okres od września 2016 r. do stycznia 2017 r. oraz należności na rzecz Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za październik i grudzień 2016 r. oraz styczeń 2017 r. objęte były przymusowym dochodzeniem w trybie egzekucji administracyjnej przez Dyrektora ZUS Oddział w O. - wyegzekwowano łącznie kwotę 1.897,06 zł.

Ustalono, że spółka nie posiada żadnego majątku: nieruchomości czy pojazdów. Spółka trzykrotnie składała do Sądu Rejonowego w Białymstoku wnioski o ogłoszenie upadłości, wszystkie zwrócone ze względu na braki formalne. Pierwszy wniosek złożono 27.03.2017 r., został zwrócony zarządzeniem z 15.05.2017 r. (zaświadczenie k.18 i 74, wniosek z załącznikami k. 117-148 akt). Kolejny wniosek złożono 29.09.2017 r. (k. 211-249) i 5.01.2018 r. (k. 250 i nast.). Skutecznie wniosek o upadłość został zgłoszony dopiero w maju 2019 r. Powołano tymczasowego nadzorcę sądowego, który sporządził sprawozdanie o sytuacji finansowej spółki. Z tego sprawozdania wynika, że spółka nie ma żadnego majątku, żadnych środków finansowych, ani majątku trwałego. Posiada jedynie sporne wierzytelności wynikające z faktur wystawionych przez spółkę dla (...) Sp. z o.o. w E. na kwotę 1.606,06 zł z terminem płatności 30.08.2016 r., dla (...)s.c. w E. - 36.399,08 zł.- termin płatności 31.12.2016 r., przy czym po kompensacie wzajemnych wierzytelności, należność na rzecz spółki (...) wynosi 22.127,06 zł. i (...) S.A. - 113.589,45 zł. - termin płatności 31.01.2017 r. Wskazane wierzytelności spółki są sporne. B. B. nie dochodził tych należności na drodze sądowej, nie ma tytułów wykonawczych, a z terminów płatności wynika, że zbliżają się terminy przedawnienia roszczeń. Przeszkodą w sądowym dochodzeniu roszczeń jest brak środków finansowych na pokrycie opłat sądowych (sprawozdanie tymczasowego nadzorcę sądowego k.353-355 akt, zeznania nadzorcę P. T. k. 111 akt).

Rok 2015 spółka zamknęła zyskiem w kwocie 5.066,25 zł., natomiast rok 2016 stratą w wysokości 303.147,25 zł., a rok 2017, w którym już nie prowadziła faktycznie działalności, zyskiem w kwocie 1.763,09 zł. (uchwały k. 62, 50 i 30 akt rentowych).

Działalność spółki (...) opierała się na współpracy z (...) S.A. z siedzibą w K., polegającej na świadczeniu usług doręczania i odbioru przesyłek w imieniu i na rzecz spółki (...) (umowa o współpracy z załącznikami k.179-186 akt). Zgodnie z umową zapłata na rzecz spółki (...) następowała po sporządzeniu przez (...) i dostarczeniu faktury VAT z kompletem prawidłowo sporządzonych dokumentów rozliczeniowych. Z należnego wynagrodzenia potrącane miały być obligatoryjne odliczenia za usługi (załącznik nr 2 k. 183 akt). Umowa o współpracy została rozwiązana na mocy porozumienia stron zawartego 31.12.2016 r. Strony zobowiązały się do dokonania wzajemnych rozliczeń w terminie trzech miesięcy od tego dnia.

Z wyjaśnień odwołującego wynika, że trudności finansowe (...) S.A. zostały przerzucone na kontrahentów i w ten sposób spółka (...) mogła przejść restrukturyzację i nie stracić płynności finansowej, natomiast współpracujące z nią podmioty poniosły straty, powodujące ich upadek. W terminie wskazanym w porozumieniu o rozwiązaniu umowy, dokonywano rozliczeń pomiędzy spółkami, odwołujący nie był jednak zadowolony z ich efektów. Jednocześnie został pozbawiony możliwości weryfikacji sporządzanych przez (...) dokumentów, gdyż po rozwiązaniu umowy utracił dostęp do magazynów. Z końcem roku 2016 spółka (...) wypowiedziała wszystkie łączące ją umowy, w tym umowy najmu, dostawy mediów, umowy cywilne i umowy o pracę. B. B. starał się uregulować wszystkie zobowiązania, zaciągając kredyty prywatne i na rzecz spółki. Pozostały niespłacone jedynie należności na rzecz ZUS. W zeznaniach w charakterze strony B. B. wskazał, że do marca 2016 r. rozliczenia z(...)przebiegały we właściwy sposób, później zaczęły się problemy z wzajemnymi rozliczeniami (zeznania k.112-113). Nie procesował się ze spółką (...) z uwagi na brak środków finansowych. Aktualnie pracuje na własny rachunek.

Spółka (...) zatrudniała pracowników i z tego tytułu była zobowiązana do opłacania należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zaległość na koncie spółki wykazana w sentencji decyzji, wynosi łącznie 267.875,61 zł., w tym:

1. na ubezpieczenie społeczne 162.841,19 zł. z tytułu składek za styczeń - luty 2016 r. i od kwietnia 2016 do stycznia 2017 r., odsetki za zwłokę naliczone na dzień wydania decyzji – 35.163,00 zł. i koszty egzekucyjne – 8.29,04 zł;
2. na ubezpieczenie zdrowotne – 46.907,33 zł. z tytułu składek za okres luty 2016 r. i od kwietnia 2016 do stycznia 2017 r., odsetki za zwłokę – 10.165,00 zł. i koszty egzekucyjne – 2.906,00 zł.;
3. na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych – 1.497,05 zł. z tytułu składek za okres październik i grudzień 2016 r. oraz styczeń 2017 r. odsetki za zwłokę – 275,00 zł. i koszty egzekucyjne – 92,00 zł.

Odwołujący nie kwestionował zadłużenia z tytułu składek, początkowo zgłaszał wątpliwości co do naliczonych odsetek, ostatecznie jednak oświadczył, że nie kwestionuje wysokości wyliczonych na rzecz ZUS należności (k.113).

B. B. pozostaje w związku małżeńskim z E. B.. Istniejąca między nimi wspólność ustawowa została zastąpiona rozdzielnością majątkową na mocy małżeńskiej umowy majątkowej, zawartej przed Notariuszem 20.10.2015 r. (k. 88-86 akt rentowych).

Sąd zważył, co następuje:

Oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji należało dokonać w świetle przepisów ustawy z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 800 ze zm.), do których odsyła art. 31 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.). Przepisy Ordynacji podatkowej dotyczące odpowiedzialności osób trzecich za zaległości podatkowe podatników mają zastosowanie do zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. W myśl art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w

organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

- 1) nie wykazał, że: a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy z dnia 15.05.2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978) albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ustawie z dnia 15.05.2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne, albo b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy;
- 2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

Odpowiedzialność członków zarządu, o której mowa w cytowanym wyżej art. 116 Ordynacji podatkowej, ma charakter wyjątkowy i znajduje zastosowanie, jeżeli zachodzą wymienione w nim pozytywne przesłanki i brak jest którejkolwiek z okoliczności wyłączających tę odpowiedzialność. Odpowiedzialność ta jest przy tym niezależna od tego, czy zaległości z tytułu składek, których z powodu braku majątku spółki nie można wyegzekwować, powstały z przyczyn zawinionych czy też niezawinionych od członka zarządu (wyrok Sądu Najwyższego z 2.10.2008 r., I UK 39/08).

Za pozytywne przesłanki odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania składkowe należy uznać:

- 1) istnienie zaległości składkowej,
- 2) wykazanie bezskuteczności egzekucji przeciwko samej spółce,
- 3) powstanie zobowiązania podatkowego (składkowego) w czasie pełnienia przez daną osobę obowiązków członka zarządu.

Nie ulega wątpliwości, jak wynika z przytoczonych powyżej regulacji, iż to na organie rentowym spoczywa obowiązek wykazania bezskuteczności egzekucji oraz pełnienia przez członka zarządu funkcji w czasie powstania zaległości podatkowych, natomiast wykazanie okoliczności wyłączających odpowiedzialność obciąża stronę (por. np. wyrok NSA z 6.03.2003 r., sygn. akt SA/Bd 85/03, z 31.01.2006 r., I FSK 554/05).

Skarżący nie kwestionowali istnienia pozytywnych przesłanek, również Sąd uznał, iż zgromadzony materiał dowody wskazuje, iż zostały one spełnione. Bezspornym było, że w spornym okresie funkcję Prezesa spółki pełnił B. B.. Nie budził również wątpliwości fakt nieopłacenia przez spółkę składek na ubezpieczenia społeczne w okresach wynikających z decyzji. Wysokość zaległości wynikała z dokonania przez organ rentowy obliczeń na podstawie dokumentów rozliczeniowych złożonych przez spółkę. Należności nie były zasadniczo kwestionowane przez odwołującego.

Następną z przesłanek pozytywnych jest wykazanie bezskuteczności egzekucji przeciwko samej spółce.

W tej materii, w świetle poglądów judykatury i doktryny, zawarty w art. 116 Ordynacji podatkowej termin „egzekucja” posiada tę samą treść normatywną, jaką określeniu temu nadają przepisy regulujące cywilne i administracyjne postępowanie egzekucyjne. Przyjęcie takiej wykładni uzasadnione jest, jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 4.02.2011 r. w sprawie II UK 225/10, językowym znaczeniem terminów „egzekucja” i „bezskuteczna”, które kojarzą się jednoznacznie z podjęciem przez uprawniony podmiot przewidzianego prawem formalnego postępowania przymuszającego, którego skutek w postaci zaspokojenia wierzytelności nie nastąpił (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 15.06.1999 r., III CZP 10/99 oraz wyrok z 2.09.2009r., sygn. II UK 336/08). W orzecznictwie sądowym ścierają się dwa poglądy na temat sposobu wykazania bezskuteczności egzekucji przeciwko płatnikowi składek. Zdaniem części przedstawicieli judykatury bezskuteczność egzekucji do majątku spółki organ rentowy może wykazać za pomocą wszelkich dowodów potwierdzających fakt niemożności zaspokojenia całości lub części roszczeń. Natomiast według innych, bezskuteczności egzekucji nie można wykazać bez obowiązku wszczynania postępowania egzekucyjnego - o bezskuteczności egzekucji można mówić tylko jako o zdarzeniu zaistniałym, przez co nie można tego powiedzieć o

niej jako o zdarzeniu przysłym. Istniejąca rozbieżność orzecznictwa sądowego spowodowała, iż Sąd Najwyższy w uchwale w składzie siedmiu sędziów z dnia 13.09.2009r., I UZP 4/09 wyraził stanowisko, iż bezskuteczność egzekucji z majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, o której mowa w art. 116 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, może być stwierdzona wyłącznie w postępowaniu w sprawie egzekucji należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, poprzedzającym wydanie decyzji o odpowiedzialności członka zarządu spółki za te należności. Z treści uchwały wypływa wniosek, iż organ rentowy nie jest uprawniony do samodzielnego - z pominięciem trybu egzekucji administracyjnej lub sądowej - decydowania o bezskuteczności egzekucji zaległości składkowej w rozumieniu art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej.

W niniejszej sprawie postępowanie egzekucyjne zostało przeprowadzone, ale wyegzekwowano jedynie niewielkie kwoty, wskazane przez organ rentowy. Okoliczności te stanowią podstawę do uznania, iż egzekucja była w znacznej części bezskuteczna.

Natomiast negatywnymi przesłankami odpowiedzialności subsydiarnej członków zarządu są te okoliczności, które może wskazać członek zarządu, a które potwierdzają podjęte przez niego działania zwalniające go z odpowiedzialności za zaległości spółki. Do przesłanek takich należy wykazanie, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe albo, że niepodjęcie wymienionych działań nastąpiło bez winy członka zarządu, bądź wskazanie przez członka zarządu mienia spółki umożliwiającego prowadzenie egzekucji. Wystąpienie jednej z wymienionych negatywnych przesłanek orzekania o odpowiedzialności uniemożliwia skuteczne orzeczenie o odpowiedzialności członka zarządu spółki za zaległości podatkowe tego podmiotu.

Przepis art. 116 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej stwarza dla członka zarządu możliwość uniknięcia odpowiedzialności osobistej za zobowiązania spółki w drodze wskazania mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości z tytułu ubezpieczeń społecznych w znacznej części. Przesłanka ta zostaje spełniona, jeżeli członek zarządu wskaże mienie spółki, przy czym nie jest wystarczające wskazanie jakiegokolwiek mienia, lecz tylko takiego, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości spółki i to w znacznym stopniu. Odwołujący nie wskazał majątku, z którego egzekucja mogłaby zostać przeprowadzona, gdyż taki nie istnieje.

Zdaniem Sądu, Prezes spółki B. B. nie ma też możliwości uwolnienia się od odpowiedzialności za długi wobec organu rentowego, gdyż nie wykazał, aby we właściwym czasie zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęł postępowanie układowe albo, że niepodjęcie wymienionych działań nastąpiło bez jego winy. Właściwy czas na zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości jest przesłanką obiektywną, ustalaną w oparciu o okoliczności faktyczne każdej sprawy. Dla jej określenia nie ma znaczenia subiektywna świadomość Prezesa zarządu w tym przedmiocie. Prezesowi zarządu spółki powinien być znany na bieżąco stan finansowy spółki i możliwość zaspokojenia długów. Właściwy czas na zgłoszenie wniosku o upadłość, to moment, gdy członek zarządu wie, albo przy dołożeniu należytej staranności, powinien wiedzieć, że spółka nie jest już w stanie zaspokoić wszystkich wierzycieli. Nie można wprawdzie odmówić członkowi zarządu, prawa do podjęcia ryzyka i niezgłoszenia wniosku o upadłość, mimo wystąpienia stosownych przesłanek ustawowych w sytuacji, gdy według jego oceny, wniosek zostałby oddalony. Jednak podjęcie takiego ryzyka musi wiązać się ze świadomością, iż w przypadku błędnej oceny sytuacji i niezaspokojenia dłużników będzie musiał sam ponieść subsydiarną odpowiedzialność finansową.

Z okoliczności sprawy wynika, iż już w październiku 2016 r. sytuacja finansowa spółki była na tyle trudna, że ZUS wystawił tytuły wykonawcze na łączną kwotę zadłużenia 155.355,20 zł. Odwołujący podał, że do marca 2016 r. rozliczenia pomiędzy (...) a (...) przebiegały bez zakłóceń. Później pojawiły się różnego rodzaju problemy. Z końcem roku 2016 rozwiązana została umowa o współpracę ze spółką (...). Ostateczne rozliczenia miały zostać dokonane w ciągu trzech miesięcy. Jednak już w końcu roku 2016 istniały wątpliwości, co do możliwości pokrycia zobowiązań przez spółkę. B. B. zaciągał kredyty nie tylko na spółkę, ale też prywatne, co pozwoliło mu uregulować część zobowiązań. Ze sprawozdania nadzorca sądowego wynika, że nawet sporne wierzytelności spółki wobec kontrahentów nie są w stanie pokryć należności na rzecz ZUS. Rok 2016 w działalności spółki zakończył się stratą ponad 300 tys. zł., a pierwszy złożony nieskutecznie wniosek o ogłoszenie upadłości wpłynął do Sądu Rejonowego w Białymstoku dopiero 27.03.2017 r. Przy czym nieuprawnione jest stanowisko odwołującego, że samo zgłoszenie wniosku, który

z powodu braków formalnych jest następnie zwrócony, jest wystarczające do uwolnienia się od odpowiedzialności. Uwolnić się można jedynie wówczas, gdy wniosek taki złożono skutecznie, we właściwym czasie. B. B., jako Prezes zarządu spółki (...), podjął decyzję o regulowaniu zobowiązań spółki w miarę swoich własnych możliwości, bez korzystania z procedury ogłoszenia upadłości. Decyzję tę podjął na własne ryzyko. W sposób prawidłowy postępowanie upadłościowe wszczęto dopiero na skutek wniosku złożonego w maju 2019 r., gdy spółka nie prowadziła już działalności i nie miała żadnego majątku.

W niniejszej sprawie odwołujący nie wskazał na okoliczności, które usprawiedliwiłyby jego zaniechanie, zwłaszcza w zakresie złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Kolejne trzy wnioski zwrócone ze względu na niezpełnienie braków formalnych, wskazują niezbicie na winę w opóźnieniu w złożeniu wniosku.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

O kosztach rozstrzygnięto w oparciu o art. 102 k.p.c., zgodnie z treścią którego w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Zasada ta jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Nie konkretyzuje on pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20.12.1973 r. sygn. II CZ 210/73). Sytuacja finansowa odwołującego stanowiła podstawę do odstąpienia od obciążenia go kosztami zastępstwa procesowego w całości zgodnie z § 2 i zasądzenia kosztów w minimalnej wysokości wynikającej z przepisów § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).